herpy

WĘŻE

Pyton plamisty

Antaresia maculosa

Antaresia maculosa to niewielki, nocny pyton ze wschodniego wybrzeża Australii. Najczęściej osiąga 90-130 cm, jest spokojny i odporny, chętnie je i należy do pytonów najlepiej nadających się dla początkujących hodowców węży. Ubarwienie tworzą ciemne, postrzępione plamy na jasnobrązowym tle. Wąż świetnie potrafi uciekać z terrariów, które nie są całkowicie szczelne.

Rodzina: Pythonidae Nazwa angielska: Spotted Python Dawna nazwa: *Liasis maculosus; Antaresia maculosus*

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**90-130 cm** długość całkowita z ogonem
Długość życia	**20-30 lat**
Aktywność	**W nocy**
Tryb życia	**Nadrzewny i naziemny**
Środowisko	**Sawanna, las deszczowy i tereny skaliste**
Trudność	**Początkujący**

HODOWLA

Min. terrarium	**90 × 45 × 45 cm** D × S × W dla 1 dorosłego osobnika
Temperatura w dzień	**24-29 °C**
Miejsce wygrzewania	**32-35 °C**
Temperatura w nocy	**20-24 °C**
Wilgotność	**20-80%**
Woda	**Miska z wodą**
UVB	**Zalecane** Strefa Fergusona 2
Pokarm	**Kręgowce**
Utrzymanie	**Pojedynczo**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Jajorodny**
Dojrzałość płciowa	**18-36 miesięcy**
Wielkość zniesienia	**6-15 jaj**
Inkubacja	**50-60 dni** przy 31-32 °C

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Załącznik II**
Załącznik unijny	**Załącznik B**
IUCN	**Najmniejszej troski (LC)**

O gatunku

Antaresia maculosa to smukły do umiarkowanie krępego pyton o wąskiej głowie, pionowej źrenicy i dołkach termoreceptorycznych wzdłuż warg. Ciało jest lekko spłaszczone bocznie, ogon krótki, a po obu stronach kloaki znajdują się małe ostrogi. Rysunek jest nieregularny i kontrastowy: ciemnobrązowe do czarnych plamy na jaśniejszym brązowym tle. Krawędzie plam są postrzępione, ponieważ ciemny kolor występuje wyłącznie na całych łuskach. Plamy mogą występować pojedynczo lub zlewać się w falisty pas wzdłuż grzbietu. Rysunek utrzymuje się przez całe życie, w odróżnieniu od *Antaresia childreni*, który jako dorosły jest niemal pozbawiony wzoru.

Dorosłe osobniki mierzą najczęściej 90-130 cm łącznie z ogonem, a pojedyncze osiągają około 140 cm. Dzięki temu *A. maculosa* jest największym gatunkiem w rodzaju *Antaresia*. Samice są nieco dłuższe i cięższe od samców, jednak wielkość dorosłego zwierzęcia w dużej mierze zależy od tego, ile dostaje jedzenia, a niektóre samce bywają większe od samic.

W 2021 roku populację z Półwyspu Jork wyodrębniono jako podgatunek *A. m. peninsularis* ze względu na różnice genetyczne. Nie ma pewnych cech zewnętrznych, które odróżniałyby obie formy. Populację z południowej Nowej Gwinei zaproponowano jako odrębny gatunek, *Antaresia papuensis*, ale nie jest on powszechnie uznawany, a niniejszy poradnik dotyczy gatunku australijskiego. Epitet gatunkowy *maculosa* oznacza "plamisty". Gatunek opisano w 1873 roku.

W niewoli występuje kilka odmian barwnych, np. albino, leucistic i melanistic. Poradnik dotyczy gatunku, a nie odmian. *A. maculosa* jest najczęściej utrzymywanym gatunkiem w rodzaju i rozsądnym wyborem na pierwszego węża.

Występowanie i środowisko

Antaresia maculosa zamieszkuje wschodnią Australię, od samego krańca Półwyspu Jork w północnym Queenslandzie na południe wzdłuż wybrzeża, na wschód od Wielkich Gór Wododziałowych, aż po północno-wschodnią Nową Południową Walię. Występuje także na kilku wyspach u wybrzeży Queenslandu. Jako miejsce typowe ustalono okolice Mackay w Queenslandzie.

Znane są stwierdzenia z południowej Nowej Gwinei, jednak część badaczy uważa te zwierzęta za odrębny gatunek. Australia nie zezwala na eksport dzikich gadów, więc wszystkie zwierzęta w handlu pochodzą z hodowli.

> **Naturalny zasięg:** Australia.

ŚRODOWISKO

Antaresia maculosa żyje w wielu typach środowisk: w lasach deszczowych i innych lasach, w otwartych zadrzewieniach, na terenach trawiastych i skalistych. Jest aktywny nocą, a dzień spędza ukryty w szczelinach, jaskiniach, dziuplach lub pod kamieniami. Prowadzi częściowo nadrzewny tryb życia, a najmłodsze osobniki chętniej niż dorosłe wybierają kryjówki położone wyżej.

Jego ofiarami są jaszczurki, żaby, małe ssaki, ptaki i nietoperze. Nietoperze często chwyta przy wejściach do jaskiń. Młode zjadają głównie jaszczurki i żaby, natomiast dorosłe polują też na gryzonie i ptaki. Klimat w zasięgu występowania jest tropikalny do subtropikalnego, z ciepłym, wilgotnym latem i chłodniejszą, suchszą zimą.

Hodowla

TERRARIUM

Antaresia maculosa utrzymuje się tak jak blisko spokrewnione *Antaresia childreni* i *Antaresia stimsoni*, które mają ten sam tryb życia i wymagania. Niektóre wartości, zwłaszcza dotyczące rozmnażania, zaczerpnięto właśnie od nich.

Dorosły *A. maculosa* potrzebuje terrarium o wymiarach co najmniej 90 × 45 × 45 cm (długość × szerokość × wysokość). Terrarium powinno być co najmniej tak długie jak wąż, aby mógł się całkowicie wyprostować, wystarczająco szerokie, by mógł się obrócić, i na tyle wysokie, by można było bezpiecznie zamontować lampy grzewcze i świetlówki UVB. Większe jest lepsze, o ile jest dobrze urządzone. Młode można trzymać w małych, szczelnych pojemnikach z kilkoma kryjówkami.

Zapewnij co najmniej dwie kryjówki ciasno obejmujące węża, jedną w ciepłej i jedną w chłodnej części. Daj wężowi wilgotną kryjówkę z lekko zwilżonym torfowcem, a do tego płaskie kamienie, korę korkową i stabilne gałęzie. Gatunek jest częściowo nadrzewny i chętnie się wspina, więc gałęzie muszą być pewnie zamocowane. Stosy kamieni należy skleić i umocować, aby nie mogły się osunąć i zranić węża, a do węża zawsze musi być dostęp, także między kamieniami. Unikaj taśm klejących w terrarium.

Stosuj luźne podłoże o grubości 5-8 cm, np. zrębki osikowe, piasek albo mieszankę ziemi, piasku i gliny. Wąż chętnie się w nim zakopuje. Ręcznik papierowy i gazeta sprawdzają się w czasie kwarantanny.

Terrarium musi być całkowicie szczelne, najlepiej z drzwiami od frontu i dokładnie dopasowanymi połączeniami. Młode są bardzo małe i wydostają się przez najmniejsze szczeliny. Fronty z siatki i drutu nie nadają się dla węży. Poza okresem godowym wąż jest trzymany pojedynczo, a dwa samce nigdy nie mogą przebywać razem.

Czytaj więcej: Światło i UVB Czytaj więcej: Kwarantanna i higiena

TEMPERATURA

W terrarium musi być wyraźny gradient. Miejsce do wygrzewania i ciepła kryjówka powinny mieć 32-35 °C. Chłodna strona powinna mieć 24-29 °C. W nocy temperatura powinna wynosić 20-24 °C i nie może przez dłuższy czas spadać poniżej 20 °C. Młode poniżej roku potrzebują ogrzewania przez całą dobę i mniejszego gradientu, około 25-34 °C.

Do stworzenia miejsca do wygrzewania użyj lampy grzewczej, najlepiej dwóch lamp, aby cały zwinięty wąż mógł równomiernie się nagrzać. Ciepłą kryjówkę można zrobić z maty grzewczej pod kamieniem, sterowanej termostatem z czujnikiem umieszczonym w kryjówce. Wąż nigdy nie może mieć możliwości owinięcia się wokół źródła ciepła ani dotknięcia go, ponieważ powoduje to poważne oparzenia. Temperatury mierz termometrem na podczerwień i cyfrowymi czujnikami.

Chłodny okres zimą, w którym temperaturę nocną stopniowo obniża się przez 6-8 tygodni, daje lepsze wyniki rozmnażania, ale nie jest bezwzględnie konieczny. Chorych lub niedożywionych węży nie wolno wprowadzać w zimowanie.

Czytaj więcej: Ciepło i temperatura

WILGOTNOŚĆ I WODA

A. maculosa nie jest wymagający co do wilgotności powietrza i toleruje 20-80 %. Nieudane linienie wynika najczęściej z niewłaściwej temperatury, a nie z niewłaściwej wilgotności. Wilgotność jest najwyższa po chłodnej stronie i w nocy, a najniższa przy źródle ciepła.

Wystarczy wilgotna kryjówka w chłodnej części i lekkie zraszanie rano. Świeża woda musi być stale dostępna w ciężkiej misce, która się nie przewraca. Wodę wymienia się codziennie, a miskę raz w tygodniu szoruje środkiem dezynfekującym przeznaczonym dla zwierząt.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

OŚWIETLENIE I UVB

Gatunek jest nocny, ale potrzebuje stałego rytmu dnia i nocy. Światło włącza się latem na 12 godzin dziennie, a zimą skraca do około 10 godzin, sterując nim za pomocą wyłącznika czasowego.

Gatunek może przeżyć bez UVB, ale UVB jest zalecane, ponieważ wspiera rytm dobowy i samodzielne wytwarzanie witaminy D przez węża. Gatunek należy do strefy Fergusona 2. Użyj świetlówki T5 HO 5-6 %, która obejmuje całe miejsce do wygrzewania i jest umieszczona nad ciepłą częścią. Celuj w indeks UV 2-3 na wysokości grzbietu węża w miejscu do wygrzewania. Przy świetlówce nad siatką odległość wynosi ok. 25-33 cm, bez siatki ok. 35-43 cm. Wymieniaj świetlówkę co 12 miesięcy, nawet jeśli nadal świeci.

ŻYWIENIE

Antaresia maculosa je myszy i małe szczury w rozmiarze dopasowanym do węża. Pokarm musi być rozmrożony i ogrzany do 32-38 °C w woreczku w ciepłej wodzie. Używaj pęsety do karmienia z miękkimi końcówkami, ponieważ wąż mocno atakuje. Podawaj raczej mrożone i rozmrożone zwierzęta niż żywe.

Młode karmi się co 7-10 dni, dorosłe co 2-3 tygodnie. Ofiara powinna ważyć około 10 % masy węża lub być 1-1,5 raza szersza od węża w jego najszerszym miejscu. Jeśli wąż jest zbyt gruby, podaje się mniejszy pokarm; jeśli zbyt chudy, karmi się go częściej. Wiele zwierząt przyjmuje każdą ilość oferowanego pokarmu i tyje, dlatego regularnie waż węża i oceniaj jego sylwetkę. Dorosłe osobniki mogą przerywać jedzenie na całe tygodnie, czasem nawet do sześciu miesięcy, zwłaszcza zimą. Nie karm węża, który był wychłodzony albo nie może się ogrzać po posiłku, ponieważ pokarm może gnić w żołądku i wywołać wymioty lub chorobę przewodu pokarmowego.

Młode trzeba często zachęcać do przyjmowania myszy, a na początku mogą potrzebować małych jaszczurek, ponieważ w naturze żywią się jaszczurkami i żabami. Dorosłe zjadają także gryzonie i ptaki. Samce w okresie godowym często przestają jeść. Co 4.-6. posiłek pokarm można lekko oprószyć preparatem łączącym wapń i witaminy.

Czytaj więcej: Wapń, witaminy i suplementy

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

A. maculosa jest spokojny, ma silny odruch żerowania i dobrze znosi branie na ręce. Młode są bardziej nerwowe i mogą gryźć albo unosić się i atakować, ale przyzwyczajają się do kontaktu. Nowego węża zostaw w spokoju na około dwa tygodnie i zacznij brać go na ręce dopiero wtedy, gdy regularnie je. Zaczynaj od najwyżej 5 minut naraz i odkładaj węża do terrarium dopiero, gdy jest spokojny. Potem bierz go na ręce co najmniej raz w tygodniu i najwyżej raz dziennie.

Pozwól wężowi wpełznąć na dłoń zamiast go chwytać i podnoś go od spodu, podtrzymując jak największą część ciała. Wykonuj powolne ruchy. Nie bierz go na ręce przez pierwsze dni po posiłku ani wtedy, gdy linieje i ma mlecznoniebieskie oczy. Wąż rzadko gryzie, ale najpierw umyj ręce, aby nie pachniały pokarmem.

Węże ukrywają choroby. Wizyta kontrolna u weterynarza z doświadczeniem w leczeniu gadów co 6-12 miesięcy to dobry nawyk.

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Płeć określa się sondą i powinna to robić doświadczona osoba lub weterynarz, ponieważ niewłaściwe użycie może spowodować poważne obrażenia. Różnice między płciami są niewielkie: samice są zwykle nieco dłuższe i cięższe, ale niektóre samce bywają większe od samic. Samce osiągają dojrzałość płciową w wieku około 18 miesięcy, a samice rzadko składają jaja po raz pierwszy przed ukończeniem 3 lat i osiągnięciem masy 350-500 g; wartości te zaczerpnięto od blisko spokrewnionych gatunków.

GODY I KOPULACJA

Gatunek łatwo się rozmnaża. Chłodny okres zimą poprawia wyniki: temperaturę nocną stopniowo obniża się do około 22 °C na 6-8 tygodni, a dzienną utrzymuje na poziomie około 27 °C. Pary łączy się po kilku tygodniach trwania tego okresu, a następnie stopniowo znów podnosi temperaturę nocną. Kopulacje odbywają się zimą, a jaja są składane późną wiosną lub wczesnym latem.

W okresie godowym samców nie wolno trzymać razem, ponieważ walczą i mogą się nawzajem zranić, uderzając, gryząc i owijając się wokół siebie. Wiele samców przestaje jeść na kilka tygodni w okresie godowym.

SKŁADANIE JAJ I ZNIESIENIA

Owulacja jest widoczna jako wyraźne zgrubienie w tylnej części ciała i trwa krótko, więc łatwo ją przeoczyć. Wkrótce potem samica linieje, a jaja składa kilka tygodni po linieniu. Samica zwykle przestaje jeść, gdy nosi jaja.

Zniesienie liczy do 15 jaj; typowa liczba nie jest udokumentowana dla tego gatunku, ale u *Antaresia childreni* zniesienie liczy najczęściej 8-12 jaj. W naturze samica owija się wokół jaj i pozostaje przy nich aż do wyklucia młodych.

INKUBACJA

Jaja mogą zostać przy samicy lub zostać przeniesione do inkubatora. Jeśli się je przenosi, układa się je tą stroną do góry, na której zostały złożone, i nigdy nie wolno ich obracać. Zaznacz górę ołówkiem. Jaja można prześwietlić małą latarką przez kilka sekund naraz: żywe jaja pokazują czerwone naczynia krwionośne, martwe nie. Przykładaj latarkę do jaja tylko na krótko, aby ciepło nie zaszkodziło zarodkowi.

Jaja inkubuje się w temperaturze 31-32 °C przy wysokiej wilgotności, takiej, by na ściankach inkubatora osadzała się rosa; wietrz raz dziennie. Inkubacja trwa około 50-60 dni.

Czytaj więcej: Inkubacja jaj

ODCHÓW MŁODYCH

Świeżo wyklute młode są bardzo małe. Trzymaj je pojedynczo w małych, szczelnych pojemnikach z kilkoma kryjówkami i ręcznikiem papierowym jako podłożem, utrzymując część papieru wilgotną, aby pierwsze linienie przebiegło dobrze. Młode z tego rodzaju mogą się nawzajem zjadać, więc trzeba je od razu rozdzielić.

Pierwsze karmienie zaczyna się, gdy młode przejdą pierwsze linienie. Najtrudniejsze w odchowie jest nakłonienie młodych do przyjmowania myszy, ponieważ w naturze jedzą jaszczurki i żaby. Na początku mogą być potrzebne małe jaszczurki lub żaby albo natarcie myszy ich zapachem. Podawaj myszy o rosnącej wielkości, od noworodków po dorosłe myszy i małe szczury.

Zdrowie i częste błędy

Antaresia maculosa jest odporny, a większość problemów wynika z niewłaściwej temperatury lub karmienia. Typowe problemy to:

- Świszczący oddech, śluz lub otwarty pysk. Wymaga to wizyty u weterynarza.
- Nieudane linienie. Wynika najczęściej z niewłaściwej temperatury, rzadziej z niewłaściwej wilgotności.

- Wymioty, gdy wąż jest karmiony bez wystarczającego ogrzewania po posiłku lub zbyt wcześnie brany na ręce po jedzeniu.
- Otyłość, ponieważ wiele zwierząt przyjmuje każdą ilość oferowanego pokarmu.
- Dłuższe okresy braku apetytu poza chłodnymi miesiącami, ospałość, biegunka i nieprawidłowe ruchy.
- Oparzenia przy bezpośrednim kontakcie ze źródłem ciepła.
- Serpentovirus (dawniej nazywany nidowirusem), szeroko rozpowszechniony wśród pytonów w niewoli. Wywołuje chorobę dróg oddechowych ze śluzem i otwartym pyskiem, zakażenie nie ustępuje, a wiele zakażonych zwierząt umiera. Trzymaj nowe zwierzęta w kwarantannie i zbadaj je u weterynarza, zanim znajdą się w pobliżu innych pytonów.

Skontaktuj się z weterynarzem z doświadczeniem w leczeniu gadów, jeśli wąż wykazuje którykolwiek z powyższych objawów lub wyraźnie traci na wadze. Nowe zwierzęta trzyma się w kwarantannie przez co najmniej sześć miesięcy w osobnym pomieszczeniu bez wspólnego powietrza z innymi gadami. Zajmuj się nimi na końcu, a potem dokładnie myj ręce i sprzęt.

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.